

بررسی توسعه فرسایش خندقی در سازندهای نئوژن زون زمین ساختی زاگرس (مطالعه موردی استان چهارمحال و بختیاری)

محمد نکویی مهر^{*}، سید نعیم امامی

اعضای هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان چهارمحال و بختیاری

Email: m_nekooimehr@yahoo.com

چکیده

ساختارهای متنوع زمین شناسی، تشکیلات مختلف با لیتولوژی های متنوع رسوبی، بارش های سنگین و ایجاد جریان های سطحی و همچنین تخریب پوشش گیاهی و فعالیت های عمرانی غیر اصولی از عواملی هستند که باعث بروز و توسعه انواع فرسایش و به ویژه فرسایش خندقی در سطح استان چهارمحال و بختیاری گردیده اند. در این تحقیق پراکنش و توسعه فرسایش خندقی در سازندهای نئوژن زون زمین ساختی زاگرس مورد بررسی قرار گرفته و با محاسبه حجم رسوب ایجاد شده در اثر وقوع این نوع از فرسایش، سازندهای مختلف از دیدگاه استعداد وقوع خندق و رسوب زایی اولویت بندی شده اند. نتایج نشان داد که زون زاگرس چین خورده و زاگرس مرتفع به ترتیب بیشترین کانون ها فعال فرسایش خندقی را به خود اختصاص داده اند. این در حالی است که در زون سهندج - سیرجان به لحاظ عدم حساسیت سازندها به فرسایش، خندق قابل ملاحظه ای مشهود نیست. در این میان سازندهای تراس رودخانه ای، مارن میشان و کنگلومرای بختیاری نسبت به سایر سازندهای نئوژن در منطقه، واجد بالاترین حجم فرسایش خندقی بوده و از نظر استعداد تشکیل خندق و رسوب زایی دارای اولویت های اول تا سوم می باشند.

واژه های کلیدی: فرسایش خندقی، سازندهای نئوژن، زون زمین ساختی زاگرس، چهارمحال و بختیاری

Investigation of gully initiation in Neogene formations of Zagros structural zone (Chaharmahal and Bakhtiary province)

Abstract:

Various geological zones, formations and lithologies, heavy rainfalls, flood waters, vegetation cover degradation and inappropriate civil activities are the most important causes of gully erosion in Chaharmahal and Bakhtiary province. In this research, at first, gullies distribution in Neogene formations of Zagros structural zone were determined, then dislocated sediments were calculated by measuring of gullies dimensions. At last, Zagros formations arranged by sediment yield amounts. The results indicate that most of the gullies have formed in folded Zagros and high Zagros zones orderly, but there is no gully in Sanandaj-Sirjan zone. In addition, river terraces, Mishan marly formation and Bakhtiary conglomerate formation are orderly the most sensitive formations to gully initiation and sediment yield ability.

Key words: Gully erosion, Neogene formations, Zagros structural zone, Chaharmahal and Bakhtiary